ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. szeptember 14.[1]

1. A Bíróság már számos ítéletet hozott annak tárgyában, hogy az olyan nemzeti jogszabály, amely bírósági eljárások felperesei számára perköltség-biztosíték nyújtását írja elő (*cautio iudicatum solvi*), összeegyeztethető-e a Szerződéssel. A jelen ügy rendhagyó, mivel harmadik ország állampolgárának helyzetére vonatkozik, és felveti azt a kérdést, hogy ebben az összefüggésben a *cautio iudicatum solvi* korlátozza-e az áruk szabad mozgását.

Jogi háttér

Az EK-Szerződés[2]

2. Az EK 12. cikk első bekezdése kimondja: „E szerződés alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés."

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – Mivel az alapeljárás a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését megelőzően vette kezdetét, a Szerződés rendelkezéseire az eljárás idején hatályos változatukban hivatkozom. Az EK 12. cikk rendelkezései jelenleg az EUMSZ 18. cikkben találhatók; az EK 28., EK 29. és EK 30. cikk az EUMSZ 34., EUMSZ 35. és EUMSZ 36. cikkben; az EK 299. cikk rendelkezései pedig az EUSZ 52. cikkben és az EUMSZ 355. cikkben. Ne feledjük, hogy az Amszterdami Szerződés 1999. évi hatálybalépését megelőzően a módosított EK 28., EK 29. és EK 30. cikk rendelkezései, az EK-Szerződés 30., 34. és 36. cikkében voltak találhatóak, és a korábbi ítélkezési gyakorlat ekként hivatkozik rájuk. A korábbi közösségi gyakorlatban és jogszabályokban foglalt Közösségre történő hivatkozást a jelen összefüggésben természetszerűleg az Európai Unióra való hivatkozásként kell értelmezni.

3. Az EK 28. cikk ekként rendelkezik: „A tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés."

4. Az EK 29. cikk a következőképpen rendelkezik: „A tagállamok között tilos a kivitelre vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés."

5. Az EK 30. cikk ekként rendelkezik: „A 28. és a 29. cikk rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárukra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket a közerkölcs, a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei."

6. Monaco nem szerepel az EK 299. cikk azon területeket tartalmazó listáján, amelyeken a Szerződést alkalmazni kell. Továbbá, ellentétben (például) a San Marino Köztársasággal[3], nincs olyan külön nemzetközi megállapodás, amely a Monaco és az Európai Unió közötti kereskedelmi kapcsolatokat szabályozná.

A Közösségi Vámkódex

7. A 2913/92 rendelet 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja[4] ekként rendelkezik: „A tagállamok területén kívül elhelyezkedő következő területeket, figyelembe véve a rájuk vonatkozó egyezményeket és szerződéseket, a Közösség vámterülete részének kell tekinteni: […] b) FRANCIAORSZÁG […] A Monacói Hercegségnek az 1963. május 18-án Párizsban aláírt vámegyezményben (1963. szeptember 27-i *Journal Officiel*, 8679. o.) meghatározott területe."

3 – Lásd az Európai Gazdasági Közösség és a San Marino Köztársaság közötti együttműködésről és vámunióról szóló, 1991. december 16-án aláírt megállapodást (HL L 84., 43. o.).

4 – A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK rendelet (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 304. o.); e bekezdés helyébe immár a Közösségi Vámkódex létrehozásáról (Modernizált Vámkódex) szóló, 2008. április 23-i 450/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 1. o.) 3. cikkének (2) bekezdése lépett. Monaco legalább 1968 óta az Európai Közösség vámterületének részét képezi, amikor a Közösség vámterületének meghatározásáról szóló, 1968. szeptember 27-i 1496/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 238., 1. o.) 2. cikke megállapította, hogy egyes, a Közösség területén kívül található, de a rendelet mellékletében felsorolt területeket (köztük Monacót) az Európai Közösség vámterülete részének kell tekinteni.

A vonatkozó nemzeti szabályozás

8. A Gerechtelijk Wetboek (belga perrendtartás) 851. cikke értelmében, ha a belga alperes kérelmére a külföldi felperes vagy beavatkozó köteles biztosítékot adni az eljárás azon költségeinek és azon kártérítésnek a fedezésére, amelyekben elmarasztalható lehet, kivéve azon államok állampolgárait, amelyekkel kétoldalú egyezmény áll fenn arról, hogy állampolgáraikat mentesítik e kötelezettség alól.

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatal iráni kérdés

9. Az alapeljárás felperese, a Francesco Guarnieri & Cie (a továbbiakban: Guarnieri) a monacói jog szerinti betéti társaság, amelynek székhelye Monacóban található. Az alperes, a Vandevelde Eddy VOF (a továbbiakban: Vandevelde) székhelye Belgiumban van.

10. Egy harmadik fél, a Fourcroy NV a „Mandarine Napoléon" likőr értékesítésére irányuló promóciós kampány céljából 21 000 poharat és 100 000 teamécsest rendelt a Vandeveldétől kiegészítőkkel együtt. A Vandevelde a poharakat és a teamécseseket a Guarnieritől rendelte meg.

11. Az áruk kézhezvételét követően a Vandevelde megtagadta a Guarnierinek történő fizetést, és arra hivatkozott, hogy a teljesítés késedelmesen történt, 3000 tétel műanyag csomagolása sérült volt, és a poharak 65 %-a el volt törve, az épen maradt tételek nagyon piszkosak voltak, továbbá a poharakra illesztendő reklámcímkéket rossz oldalra helyezték.

12. A fentiek alapján a Guarnieri eljárást indított a Rechtbank van Koophandel te Brussel (brüsszeli kereskedelmi bíróság) előtt, amelylyel 51 034,98 USD és 16 345,27 EUR összeg megfizetését kérte az általa leszállított áruk hátralékos számláinak kiegyenlítése, valamint késedelmi kamat címén. A Vandevelde ellenkérelmet nyújtott be, amellyel az anyagi kár miatt 31 530,38 EUR összegű kártérítés törvényes kamatokkal növelt összegének, valamint az elmaradt haszonból eredő 60 000 EUR kártérítés törvényes kamatokkal növelt összegének megfizetését kérte.

13. A Vandevelde ekkor a belga perrendtartás 851. cikke alapján kérelmet nyújtott be az iránt, hogy a bíróság rendelje el a Guarnieri részéről 2500 EUR perköltség-biztosíték megfizetését.

14. A Guarnieri azt állítja, hogy a perköltségbiztosíték fizetésének elrendelése ellentétes a

hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével, valamint az EK 28., EK 29. és EK 30. cikkel. A Guarnieri azzal érvel, hogy monacói illetősége ellenére vonatkoznak rá a Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései.

Elemzés

Előzetes észrevételek

15. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései közvetlenül alkalmazandók, és az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Az Európai Közösséget létrehozó, 1957. március 25-i Római Szerződés 28. 29. és 30. cikkel ellentétes-e, hogy a monacói illetőségű felperest, aki Belgiumban »twister poharak« és ahhoz tartozó teamécsesek szállításáról kibocsátott számlák kifizetése iránt keresetet indított, a belga illetőségű alperes kérelmére biztosítékadásra kötelezzék az eljárás azon költségei, illetve azon kártérítés fedezése céljából, amelyekben elmarasztalható lehet?”

16. Írásbeli észrevételt nyújtott be a belga kormány és a Bizottság. Tárgyalás tartását nem kérték, ezért arra nem került sor.

Az áruk eredete

17. Nem vitatott az a tény, hogy a Guarnieri monacói, vagyis harmadik országbeli illetőségű. Mindazonáltal az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben vagy a nemzeti bíróság irataiban nincs információ az ügy tárgyát képező áruk eredetét illetőleg. Az áruk származásának kérdése alapvető fontosságú a nemzeti bíróság előtti jogvita érdemi vizsgálata szempontjából.

18. Az áruk eredetével kapcsolatban számos lehetséges forgatókönyv létezik. Lehet, hogy az árukat Monacóban gyártották, vagy (ami talán valószínűbb) harmadik országból, például Taiwanból importálták, majd Monacóból Belgiumba szállították azokat. Az is lehetséges, hogy az áruk más tagállamból léptek be Belgiumba: például lehet, hogy azokat Hollandiában gyártották, vagy Hollandiába importálták, majd azt követően onnan

Belgiumba exportálták.[5] Végezetül előfordulhat, hogy az árukat Belgiumban gyártották, vagy harmadik országból közvetlenül Belgiumba importálták.

19. Az áruk származása olyan ténykérdés, amelyről a nemzeti bíróságnak kell határoznia. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett probléma jogi elemzése mindazonáltal eltérő lesz annak függvényében, hogy mi a válasz ezen alapvető kérdésre.

szabad mozgására vonatkozó rendelkezései. Fennelly főtanácsnok mindazonáltal tárgyalta e kérdést az Estée Lauder-ügyre vonatkozó indítványában[6]. Az ezen ügy tárgyát képező terméket (egy kozmetikumot) Monacóban gyártották, és szerte Európában forgalmazták. A Bíróság előtti eljárás tárgya az volt, hogy az EK-Szerződés 30. és 36. cikke és/vagy a kozmetikai irányelv[7] 6. cikkének (3) bekezdése kizárja-e a tisztességtelen versenyre vonatkozó azon nemzeti jogszabályok alkalmazását, amelyek lehetővé teszik, hogy a valamely tagállamban jogszerűen előállított vagy forgalmazott kozmetikai termék importját vagy forgalmazását megtiltsák azzal az indokkal, hogy annak neve alapján a fogyasztók tévesen azt hihetik, hogy a termék hatása tartós.

Monacóból származó áruk

20. Amennyiben az áruk Monacóból származnak, amely területen az EK 299. cikk értelmében a Szerződést nem kell alkalmazni, az elsődleges kérdés az, hogy az EK 28. és EK 30. cikk alkalmazandó-e az alapeljárás tényállására.

21. A Bíróság még nem hozott ítéletet azon kérdés tárgyában, hogy a monacóból származó árukra vonatkoznak-e a Szerződés áruk

22. Fennelly főtanácsnok leszögezte, hogy Monaco valóban harmadik ország, de úgy ítélte meg, hogy mivel a vámunió részét képezi, az onnan származó árukat a Közösségből származóknak kell tekinteni: […] mivel a Monaco és a Közösség közötti kereskedelemben nem alkalmazhatók vámok és az azzal azonos hatású díjak, úgy tűnik, első ránézésre levonható az a következtetés, hogy az ezen országból származó és közvetlenül valamely tagállamba importált árukat úgy kell tekinteni, mintha azok a Közösségből származnának.[8] Fennelly főtanácsnok – annak

5 – A 41/76. sz. Donckerwolcke-ügyben 1976. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1976., 1921. o.) 14–18. pontja meghatározta, hogy „szabad forgalomba bocsátott árunak" azok a termékek minősülnek, amelyeket harmadik országból jogszerűen, az EK-Szerződésnek megfelelően importáltak valamely tagállam területére. Az ilyen termékeket végérvényesen és teljes mértékben a tagállamokból származó termékeknek kell tekinteni. Következésképpen az EK-Szerződés 30. cikke megkülönböztetés nélkül alkalmazandó a Közösségből származó termékekre, valamint a termékek tényleges eredetétől függetlenül bármely tagállamban szabad forgalomba bocsátott termékekre.

6 – C-220/98. sz. ügy (2000. január 13-án hozott ítélet, EBHT 2000., I-117. o.), az indítvány 12–14. pontja.

7 – A kozmetikai termékekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1976. július 27-i 76/768/EGK tanácsi irányelv (HL L 262., 169. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 3. kötet, 285. o.).

8 – A fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott Estée Lauder-ügyre vonatkozó indítvány 12. pontja.

vizsgálatát követően, hogy ezen álláspontnak ellentmond-e a Monaco és a Közösség közötti kereskedelmi kapcsolatokat szabályozó teljes szabályozás hiánya – végezetül megállapította: „Úgy vélem, maga az a tény, hogy Monaco a Közösség vámuniójának részét képezi, indokolja, hogy a monacói eredetű árukat úgy tekintsük, mint amelyekre vonatkoznak az áruk szabad mozgásra vonatkozó szabályok.”[9]

23. A Bíróság az Estée Lauder-ügyben hozott ítéletben más indokok alapján határozott, ennélfogva ezt a kérdést nem tárgyalta. Mindazonáltal tiszteletteljesen átveszem Fennelly főtanácsnok megközelítését, és fenntartom álláspontját, miszerint a Monacóból származó árukra – a harmadik országból Monacóba inportált árukkal és ott szabad forgalomba hozott árukkal egyetemben[10] – vonatkoznak a Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései.

Más tagállamból származó áruk

24. Amennyiben a nemzeti bíróság úgy véli, hogy az áruk valamely másik tagállamból származnak, úgy az EK 18. cikk és EK 30. cikk rendelkezéseit természetesen alkalmazni kell. A valamely tagállamba harmadik országból behozott és szabad forgalomba bocsátott árukra ugyancsak vonatkoznak e rendelkezések.

Belgiumból származó áruk

25. A két fentebb leírt esettel ellentétben álláspontom szerint, ha az áruk Belgiumból származnak (vagy azokat harmadik országból importálták közvetlenül Belgiumba, és az Európai Unión belül először Belgiumban bocsátották szabad forgalomba), a Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései nem irányadóak.

26. Igaz, hogy a Bíróság a Pistre-[11] és Guimont-ügyben[12] hozott ítéleteiben kimondta, hogy elfogadhatók az olyan alapeljárások kapcsán benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek, amelyekben az érintett áruk, illetve a felek egyazon tagállamból származnak, majd ezt követően határozott az EK-Szerződés akkori 30. cikkének értelmezése tárgyában. Ugyanakkor mindkét ügy olyan nemzeti rendelkezésekre vonatkozott, amelyek – legalábbis potenciálisan – alkalmasak arra, hogy nyilvánvaló hatást gyakoroljanak az áruk szabad mozgására.

9 – A fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott Estée Lauder-ügyre vonatkozó indítvány 14. pontja.

10 – Ez logikusan következik a fenti 5. lábjegyzetben hivatkozott Donckerwolcke-ügyben hozott ítéletből: az ilyen áruk vélelmezhetően megfelelő módon kerültek importálásra a Közösség vámterületére, és azokat végérvényesen és teljes mértékben Monacóból származó termékeknek kell tekinteni.

11 – A C-321/94–C-324/94. sz. egyesített ügyekben 1997. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-2343. o.).

12 – A C-448/98. sz. ügyben 2000. december 5-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-10663. o.).

27. A Pistre-ügyben a francia jogszabály tiltotta a „mountain" vagy „Monts des Lacaune" megjelölések hentesárun való feltüntetését az illetékes hatóságok előzetes engedélye nélkül (mivel a megjelölések használatára vonatkozó engedély a hegyvidékek részére volt fenntartva). Az eljárás olyan francia állampolgárok ellen indult, akiket eltiltottak saját hentesárujuk Franciaországban való előállításától és forgalmazásától. A Bíróság úgy ítélte meg, nem tekinthető úgy, hogy az EK 28. cikk, akkoriban az EK-Szerződés 30. cikke nem alkalmazandó csupán azért, mert a nemzeti bíróság előtti konkrét ügy valamennyi tényállási eleme egyetlen tagállamra korlátozódik. Ilyen helyzetben a nemzeti rendelkezés alkalmazása hatást gyakorolhat az áruk tagállamok közötti szabad mozgására is, különösen ha a szóban forgó intézkedés elősegíti a belső eredetű áruk forgalmazását az importált árukéval szemben.[13] A Bíróság a továbbiakban megjegyezte, hogy a vitatott nemzeti rendelkezés közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg az importált termékekkel szemben (mert főszabály szerint a megjelölés csak Franciaországban gyártott áruk tekintetében alkalmazható), és úgy vélte, hogy ez nem igazolható.[14]

28. A Guimont-ügyben hozott ítéletben a címkézésre vonatkozó nemzeti szabályok büntetni rendelték egy hazai gyártású sajt „ementáliként" való megjelölését azzal az indokkal, hogy annak, noha a leírásban meghatározott többi jellemzőnek megfelel,[15] nincs kérge. A vitatott nemzeti szabály megkülönböztetés nélkül alkalmazandó volt az importált és a belső eredetű árukra. A Bíróság úgy határozott, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható, mert hasznos lehet [a nemzeti bíróság] számára a válasz abban az esetben, ha a nemzeti joga azt írná elő – a jelen esethez hasonló eljárásban –, hogy a hazai termelőnek ugyanolyan jogokat biztosítson, mint amilyenekkel más tagállam azonos helyzetben lévő termelője a közösségi jog alapján rendelkezik.[16] Mindazonáltal a Bíróság ügyelt arra, hogy az előterjesztett kérdésnek csupán azon vonatkozása tekintetében nyújtson választ, hogy a vitatott jogszabály milyen hatást gyakorol az importált termékekre, és megállapította, hogy e vonatkozásban a nemzeti jogszabály ellentétes az EK-Szerződés akkori 30. cikkében foglaltakkal.[17]

29. Ezzel szemben a Bíróság előtti jelen ügy tárgya olyan szabály (a *cautio iudicatum solvi*), amely a tagállam polgári perrendtartásának részét képezi. A vitatott intézkedés nem érinti közvetlenül az áruk forgalmazását.[18] Hátrányosan megkülönböztető hatásai a felperes állampolgárságán, nem pedig az

13 – A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Pistre-ügyben hozott ítélet 44. és 45. pontja.

14 – A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott Pistre-ügyben hozott ítélet 49. és 54. pontja.

15 – A vonatkozó jogszabály az alábbiak szerint jellemezte az ementáli sajtot: „érlelés, sajtolás és a felszínen vagy páclében történő sózás útján előállított keménysajt; színe elefántcsontszíntől halvány sárgáig terjed, lyukacsai cseresznye és dió mérete közötti nagyságúak; kérge kemény, száraz, aranysárga és halványbarna közötti árnyalatú".

16 – A fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott Guimont-ügyben hozott ítélet 23. pontja.

17 – A fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott Guimont-ügyben hozott ítélet 25–35. pontja.

18 – Ezen elemzést fejtem ki lentebb annak vizsgálatával, hogy a vitatott szabály a mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek tekinthető-e: lásd a 43. és azt követő pontokat.

áruk eredetén alapulnak. Megkülönböztetés nélkül alkalmazandó az importált és hazai termékekre. Tekintettel az áruk tényeleges eredetét illető bizonytalanságra, nyilvánvaló, hogy a Bíróságnak választ kell adnia a nemzeti bíróság számára; ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy a Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései nem alkalmazandók, amennyiben a nemzeti bíróság előtti eljárás tárgyát képező áruk belga eredetűek.

30. Indítványom további részében abból indulok ki, hogy az alapeljárás tárgyát képező árukat jogszerűen hozták forgalomba az EU piacán, de a nemzeti bíróságnak meg kell határoznia azok eredetét, mielőtt a jogvitát érdemben eldönthetné.

Az EK 29. cikk alkalmazhatósága

31. A második előzetes kérdés az, hogy a kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokat tiltó EK 29. cikk irányadó-e a jelen ügyben. A Bizottság és a belga kormány egyaránt azt állítja, hogy a Bíróságnak az EK 28. cikkre és az EK 30. cikkre kellene korlátoznia az elemzését.

32. Ha a jogvita tárgyát képező áruk szabad forgalomban vannak valamely tagállamban, majd ezt követően átlépik vagy előreláthatóan át fogják lépni a határt egy másik tagállam felé, alapjában véve nem látom, hogy az EK 29. cikk – a jogvita alapjául szolgáló szerződéses megállapodás feltételeinek függvényében – miért ne lenne alkalmazandó. Ugyanis az A tagállamból B tagállamba irányuló export egyszerű megfordítása az A tagállamból B tagállamba irányuló importnak.

33. Ennek ellenére nyilvánvaló, hogy ami a jelen ügy tényállását illeti, a nemzeti bíróságnak olyan árukat érintő jogvitát kell eldöntenie, amelyek ugyanabban a tagállamban találhatóak, mint az eljáró bíróság (Belgiumban). Abban a tekintetben, hogy ezen áruk határt léptek át, a releváns mozgásnak a Belgiumba való importot kell tekinteni, nem pedig a Belgiumból való kivitelt. Ennélfogva a továbbiakban abból indulok ki, hogy a nemzeti eljárás kimenetele szempontjából csak az EK 28. cikk és az EK 30. cikk irányadó.

Az ügy érdeméről

34. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata kimondja, hogy a *cautio iudicatum solvit* előíró nemzeti jogszabály a Szerződés hatálya alá tartozik.[19] Ugyanakkor a Bíróság ítélkezési

19 – A C-20/92. sz. Hubbard-ügyben 1993. július 1-jén hozott ítélet (EBHT 1993., I-3777. o.) (szolgáltatásnyújtás); a C-43/95. sz., Data Delecta és Forsberg ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-4661. o.) (termékértékesítés); a C-323/95. sz. Hayes-ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-1711. o.) (termékértékesítés), valamint a C-122/96. sz., Saldanha és MTS Securities Corporation ügyben 1997. október 2-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5325. o.) (társasági jog – a részvényesek érdekeinek védelme).

gyakorlata mindezidáig olyan alapeljárásbeli felperesekre vonatkozott, akik valamely tagállam állampolgárai, nem pedig olyanokra, akik harmadik állam állampolgárai.

35. Így például a Data Delecta-ügyben egy Angliában bejegyzett társaság szerepelt, amelytől perköltség-biztosíték nyújtását kívánták meg az általa Svédországban, egy svéd vállalattal szemben termékértékesítésről kibocsátott számla kiegyenlítése céljából indított eljárásban. A Bíróság megállapította az alábbiakat: „Az [EK 12. cikk] azzal, hogy »tilt az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetést«, teljes mértékben egyenlő bánásmódot ír elő a tagállamokban az olyan személyek, akiknek helyzetét a közösségi jog szabályozza, valamint a szóban forgó tagállam állampolgárai között". Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az a svéd jogszabály, amelynek értelmében a külföldi állampolgárok számára előírható perköltség-biztosíték nyújtása, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg.[20]

36. Úgy vélem, két tényező tűnik ki a Data Delecta-ügyből és a hasonló ügyekből. Először is, a *cautio iudicatum solvi* nem egyeztethető össze az EK 12. cikkel, amennyiben a nemzeti bíróságok előtt állampolgárság alapján különbséget tesz a „közösségi jog által szabályozott" helyzetben a külföldi hátrányára. Másodszor az ilyen jogszabály sérti a felperes azon jogát, hogy éljen a Szerződés által biztosított alapvető szabadságokkal, mert annak lehetősége, hogy – amennyiben szükséges – igényeit a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti eljárásban érvényesítse, ezen jogok gyakorlásának lényegi következménye.[21]

37. Megjegyzem, hogy az EK 12. cikk értelmezésének kérdését a nemzeti bíróság nem vetette kifejezetten fel. Ez álláspontom szerint ugyanakkor releváns a jelen ügy megoldásának szempontjából.

38. Ahhoz, hogy a Bíróság *cautio iudicatum solvira* vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozni lehessen, elegendő-e, hogy az alapeljárás tárgyát képező áruk a Szerződés szabad mozgásra vonatkozó rendelkezéseinek a hatálya alá tartoznak? Vagy ezen eljárások felpereseinek valamely tagállam állampolgárainak

20 – A fenti 19. pontban hivatkozott Data Delecta-ügyben hozott ítélet 16.pontja.

21 – Lásd ebben az értelemben La Pergola főtanácsnok fenti 19. pontban hivatkozott Hayes-ügyre vonatkozó indítványának 7–9. pontját.

vagy az Unió területén székhellyel rendelkező társaságoknak kell lenniük?

39. A Bíróság nemrégiben a Vatsouras-ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy az EK 12. cikk alkalmazásához két feltételnek kell teljesülnie: „E rendelkezés [az EK 12. cikk] a közösségi jog alkalmazási körébe tartozó azon helyzetekre vonatkozik, amelyekben valamely tagállam állampolgára kizárólag az állampolgársága alapján hátrányosan megkülönböztető bánásmódban részesül egy másik tagállam állampolgárához képest, nem alkalmazható azonban a tagállamok és harmadik államok állampolgárai közötti esetlegesen eltérő bánásmód esetére.”[22]

40. Álláspontom szerint a Bíróság *cautio iudicatum solvira* vonatkozó ítélkezési gyakorlatában található fordulatot, amely „a közösségi jog által szabályozott helyzetekben lévő személyekre” utal, a Bíróság Vatsouras-ügyben hozott ítéletének fényében kell értelmezni. Ennek alapján két feltételnek kell, hogy az alaepjárás felperese megfeleljen: először is az ügy tárgyát képező helyzetnek az uniós jog hatálya alá kell tartoznia, másodszor a felperesnek olyan tagállami illetőségű személynek kell lennie, akivel szemben hátrányosan megkülönböztető bánásmódot alkalmaztak.

41. A Guarnieri monacói társaság, ebből következőleg nem hivatkozhat az EK 12. cikkre.

42. Szűk értelemben ez elégséges is lenne az ügy megoldásához. Mindazonáltal, amennyiben a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a felperes illetősége irreleváns az EK 12. cikk alkalmazása szempontjából, és/vagy szándékában állna a jelen témakör további vizsgálata az EK 28–EK 30. cikk fényében, röviden kitérek arra, miként lennének alkalmazhatók az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezések.

43. Vajon a *cautio iudicatum solvi* az EK 28. cikk értelmében vett mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedés?

22 – A C-22/08. és C-23/08. sz., Vatsouras és Koupatantze egyesített ügyekben 2009. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4585. o.) 51. és 52. pontja.

44. A Bíróság Dassonville-ügyben hozott ítéletétől fogva az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében „a tagállamok minden olyan kereskedelmi szabályozását, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet, […] mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni”.[23]

45. A belga perrendtartás 851. cikke állampolgárság alapján tesz különbséget a belga állampolgárok és a külföldiek között. A külföldiek számára perköltség-biztosíték nyújtását írja elő olyan esetekben, amikor államuk és Belgium között nincs kölcsönös megállapodás. Ugyanakkor álláspontom szerint ez nem az EK 28. cikk értelmében vett azonos hatású intézkedés.

46. A *cautio iudicatum solvi* nem kereskedelmi szabály. A felperes állampolgárságához kapcsolódik, nem az áruk eredetéhez, és célja nem a kereskedelem szabályozása. Nem is olyan feltétel, amely közvetlenül kapcsolódna a termékértékesítéshez, ahogyan a csomagolásra vagy címkézésre vonatkozó szabályok felhasználhatók az importáruval szembeni megkülönböztetés, ezáltal pedig a szabad mozgás korlátozása céljából. Inkább polgári eljárásjogi szabályról van szó. Alkalmazása két eseménynek a függvénye. Először is – a jelen esetben termékértékesítésre vonatkozó – szerződésből eredő vitának kell felmerülnie, amely a belga bíróságok előtti pereskedéshez vezet. Másodszor az eljárásnak alperesként belga állampolgárságú személyt kell érintenie, aki úgy dönt, hogy él a belga perrendtartás 851. cikkében biztosított lehetőséggel.

47. Álláspontom szerint a belga perrendtartás 851. cikkének alkalmazása ennélfogva túlságosan bizonytalan és közvetlen ahhoz, hogy az áruk szabad mozgása EK 28. cikk értelmében vett korlátozásának minősüljön.[24]

23 – A 8/74. sz. ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1974., 837. o.) 5. pontja. Példaként olyan ügyekre, amelyek során a Bíróság kimondta, hogy az adminisztratív alakszerűségek az EK 28. cikk szerinti azonos hatású intézkedéseknek tekintendők, lásd a C-154/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 17-én hozott ítélet (EBHT 1987., 2717. o.) 8–12. pontját (a gépjárművek párhuzamos importjára irányadó előírásokra vonatkozóan) és a C-54/05. sz., Bizottság kontra Finnország ügyben 2007. március 15-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-2473. o.) 38. és 39. pontját (olyan transzferengedély-rendszer vonatkozásában, amelyet kizárólag importált járművekre alkalmaznak).

24 – Ugyanezen logika mentén lásd a C-69/88. sz. Krantz-ügyben 1990. március 7-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-583. o.) 11. és 12. pontját; a C-339/89. sz., Alsthom Atlantique kontra Sulzer ügyben 1991. január 24-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-107. o.) 14. és 15. pontját; a C-93/92. sz. CMC Motorradcenter ügyben 1993. október 13-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-5009. o.) 10–13. pontját és a C-412/97. sz. Italo Fenocchio ügyben 1999. június 22-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-3845. o.) 11. és 12. pontját.

48. Amennyiben a Bíróság nem osztaná ezt az álláspontot, és úgy ítélné meg, hogy a *cautio iudicatum solvi* az EK 28. cikk értelmében vett korlátozásnak minősül, azt kell fontolóra venni, hogy azt igazolja-e valamely, az EK 30. cikkben felsorolt közérdekű cél. Mivel a vitatott nemzeti jogszabály nem tesz különbséget importált és belföldi termékek között, ami azon *árut* illeti, amely a jogvita tárgyát képezi, igazolható lehet a Bíróság ítélkezési gyakorlatában említett nyomós közérdekek valamelyike alapján[25] (amennyiben a Bíróság úgy határoz, hogy a harmadik államban honos felperes az EK 12. cikkre is hivatkozhat,[26] a vitatott szabály – mivel nyílt, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg – kizárólag az EK 30. cikk alapján lehetne igazolható, a nyomós közérdekre vonatkozó ítélkezési gyakorlat alapján nem).

49. Belgium azt állítja, hogy a perrendtartás 851. cikkének célja az, hogy jogbiztonságot nyújtson, azaz hogy garantálja a belga bíróságok ítéleteinek megfelelő végrehajtását. A rendelkezés annak biztosítására irányul, hogy az olyan külföldi állampolgárok, akik nem tartoznak kölcsönös megállapodás hatálya alá, ne térhessenek ki a kártérítés és a kamatok megfizetése elől, amennyiben a belga bíróság azt elrendeli. A cél tehát az, hogy a külföldi állampolgárok hasonló helyzetbe kerüljenek, mint a belga állampolgárok, akik természetesen teljes egészében a nemzeti bíróság joghatósága alá tartoznak.

50. Noha el tudom fogadni, hogy valamely, a perköltség-biztosíték nyújtását szabályozó nemzeti eljárásjogi rendelkezés elviekben – akár az EK 30. cikk szerinti célkitűzéseken alapuló kivételek, akár a „Cassis de Dijon”-ügyben hozott ítélet szerinti „nyomós közérdek” alapján – tekinthető úgy, hogy közérdekű célt szolgál, sem az előzetes döntéshozatalra utaló végzés, sem a belga kormány észrevételei nem tartalmaznak elegendő információt ahhoz, hogy a Bíróság ennél mélyebb vizsgálatot folytasson. Ennélfogva úgy vélem, a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy a *cautio iudicatum solvi* igazolható-e. E kérdés vizsgálata során a nemzeti bíróságnak vizsgálnia kell, hogy ez a szabály a kívánt cél elérésének legkevésbé korlátozó eszköze-e és hogy arányos-e.[27]

25 – A 120/78. sz. „Cassis de Dijon”-ügyben 1979. február 20-án hozott ítélet (EBHT 1979., 649. o.) 8. pontja.

26 – Lásd a fenti 42. pontot.

27 – Lásd például a fenti 23. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Finnország ügyben hozott ítélet 38. pontját.

Végkövetkeztetések

51. A fenti megfontolások fényében véleményem szerint a Bíróságnak az alábbi választ kell adnia a Rechtbank van Koophandel te Brussel által előterjesztett kérdésre:

Az EK 28. cikkel nem ellentétes, hogy a monacói illetőségű felperest, aki Belgiumban termékek szállításáról kibocsátott számlák kifizetése iránt keresetet indított, a belga illetőségű alperes kérelmére biztosítékadásra kötelezzék az eljárás azon költségei, illetve azon kártérítés fedezése céljából, amelyekben elmarasztalható lehet.